

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Första Kammaren. N:o 20.

Tisdagen den 6 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne månad.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om ändring af tryckfrihetsförordningen i syfte att förbjuda offentliggörande af de belopp, hvartill skattskyldiges inkomster enligt inkomstskatteförordningen föreslagits eller bestämts;

bankoutskottets memorial n:o 4, om användande af bankovinsten för år 1905; äfvensom

lagutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion angående rätt för ägare af byggnader, som uppförts å annan tillhörig mark inom köping, municipal- eller annat sådant samhälle, där allmän byggnadsordning tillämpas, att tillösa sig marken.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1906 den 5 mars sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt 71 och 73 paragraferna riksdagsordningen utse dels Riksdagens fullmäktige i riksbanken efter herrar R. Almström och C. A. Weber, hvilka voro i tur att afgå, dels ock suppleanter för fullmäktige i riksbanken; och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till *fullmäktige*:

herr Almström, Robert, ledamot af Riksdagens Första Kammar, med 48 röster,

herr Weber, Carl Adolf, bankir, med 48 röster;

samt till *suppleanter* för tiden från valet till dess nytt val under år 1907 försiggått:

herr Tham, Vollrath Henrik Sebastian, bruksägare, med 48 röster;

herr Wikström, Pehr Magnus, grosshandlare, med 47 röster;
herr Francke, Otto, grosshandlare, med 46 röster.

A. Hansson i Solberga.
Olof Björklund.

K. Bohnstedt.
Carl Carlson Bonde.

År 1906 den 5 mars sammanträdde kamrarnas valmän för att jämlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen utse, dels Riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret efter herrar O. M. Höglund och A. Hammarström, hvilka voro i tur att afgå, dels ock suppleanter för fullmäktige i riksgäldskontoret; och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till *fullmäktige*:

herr Hammarström, Alexis, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 48 röster,

herr Höglund, Otto Magnus, grosshandlare, fil. doktor, med 48 röster;

samt till *suppleanter* för tiden från valet, till dess nytt val under år 1907 försiggått:

herr Almqvist, Knut Fredrik Gerhard, ledamot af Riksdagens Andra Kammare med 48 röster,

grefve Taube, Carl Oscar, ledamot af Riksdagens Första Kammare, med 47 röster,

herr Santesson, Per Henrik, jur. kand., vice häradshöfding, verkställande direktör i Nobelstiftelsen, med 46 röster.

A. Hansson i Solberga.
Olof Björklund.

K. Bohnstedt.
Carl Carlson Bonde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag af protokollet under rättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingifva förslag till dels förordnande för de valde, dels skrifvelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen, dels ock den paragraf, som därom borde i riksdagsbeslutet intagas.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 24, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående upplåtande af kronojord för framdragande af vissa elektriska ledningar.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 26, till fullmäktige i riksbanken, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus; samt

n:o 27, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i samma ämne.

Herr *Lithander* afgaf följande två motioner:

n:o 30, angående skrifvelse till Konungen i fråga om åvägabringande af tillfredsställande anordningar beträffande utlänningars invandring till Sverige och vistelse därstädes; samt

n:o 31, angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag, upptagande politisk rösträtt för kvinnor m. m.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till morgondagens sammanträde skulle sättas främst de under dagen första gången bordlagda ärendena och sist lagtskottets utlåtande n:o 18.

Ordet lämnades på begäran till herr *Lithander*, som yttrade: Herr grefve och talman! Såsom jag haft äran anmäla, är det för att till hans excellens statsministern framställa ett par frågor, som jag begärt ordet. Innan jag till hans excellens framställer dessa frågor, vill jag dock anhålla att få i korthet redogöra för de omständigheter, som föranledt desamma.

Ang. lagbestämmelser i fråga om samhällsfarliga arbets-strejker m. m.

Enligt referat i tidningspressen yttrade dåvarande konsultativa statsrådet, numera statsministern hans excellens Karl Staaß vid ett valmöte i Stockholm den 23 augusti 1905 bland annat följande ord:

»För hvart år växer allt starkare upp en åskådning, som utbildar egna regler om rätt och orätt samt med missaktning och misstro ser statens lagar och rättsprinciper an. Sålunda ha vi fått en stat i staten, som ej erkänner, att vi ha ett gemensamt fosterland.»

Bevis för riktigheten af detta uttalande hade i öfverflöd lämnats genom inträffade händelser i själfva hufvudstaden. Under en följd af månader hade de för Stockholms samhälle outhärliga arbetare, som verkställde lossning och lastning i hamnarna, måst arbeta under belägringstillstånd och bo ombord på flytande logement på strömmen, enär till skam för myndigheterna i samhället, ordningsmakten visade sig vara ur stånd att på annat sätt garantera deras personliga trygghet. Den socialistiska stat i staten,

Ang. lagbestämmelser i fråga om samhällsfarliga arbetsstrejker
m. m.
(Forts.)

hvarom statsrådet Staaff talade, hade upprättat en extra-ordinär domstol, som afkunnade och än i dag afkunnar domar, hvilka kunna grusa människors välfärd och lif. Man hade sett denna domstol släpa en af tjutande folkhopar förföljd kvinna genom Stockholms gator upp till det s. k. Folkets hus, där hon skulle dömas såsom misstänkt för förbrytelsen — att ha arbetat på en af socialisterna bojkottad arbetslokal.

Hvad som kanske mer än något annat karakteriserar de svenska socialisterna är att de, då fosterlandet var i fara, öppet uppträdde emot detsamma, och socialistiska agitatorer sökte på olika sätt tubba den vapenföra ungdomen till högförräderi.

Den socialistiska organisationens styrelse har tillagt sig själf makt och befogenhet att bestämma *hvem* som får arbeta, *hvar* det får arbetas och *huru mycket* det får arbetas.

Man har icke ens tvekat att gå till den omänskliga ytterligheten att helt och hållet förbjuda människor att genom arbete försörja sig, sålunda öfverlämnande dem åt svältdöden. Ej få sådana offer ha drifvits till förtviflan och självmord.

Ett olidligt förtryck, hvarunder många tusental arbetare lida ej mindre än deras arbetsgifvare, har uppkommit. Våra fäder skyddade med vapen i hand det svenska kultursamhället från *yttre* fiender och öfverlämnade det åt sina efterkommande suveränt och fritt. Skall nu staten stillatigande och försvarslös åse, huru ett *inre förtryck* förstör det fria arbetets villkor och växer de lagliga myndigheterna öfver hufvudet?

Jag nämnde, att staten är för närvarande försvarslös mot detta inre förtryck. Härtill kan genmålås, att vi dock ha lagar, som under vissa omständigheter *kunna* tillämpas emot de antyddas missförhållandena. Men tillämpningen är så svår, att i det stora flertalet fall de enskildes brott mot annans frihet blifva obestraftrade — och alldeles strafflösa gå de ytterst ansvarige socialistorganisationerna.

Detta beror på, att sagda organisationer äro juridiskt oåtkomliga. I det fria England hafva arbetareorganisationer, som motsvara våra fackföreningar, ansvar såsom juridiska personer. Hos oss är det icke så. Utredning i ärendet har emellertid åvägabragts, en lagstiftning i ämnet är i högsta grad behöflig, och man har svårt att förstå, att regeringen, hvars plikt det är att bevara och skydda samhället, icke under denna riksdag vidtagit några åtgärder för att genomföra de behöfliga bestämmelserna.

Det står emellertid i de socialistiska organisationernas makt att icke blott strafflöst öfva förföljelse mot enskilda utan också att direkt och ansvarslost skada hela samhällen genom hänsynslös tillämpning af strejkväsendet. Då sådana arbetare, som stå i det allmännas tjänst, på en gång vägra att fullgöra sina skyldigheter, uppstå ofantliga risker för tusendens lif och välfärd. Detta är det farligaste vapen, som de socialistiska organisationerna hafva i sin hand, men handhafvandet af detta vapen är, som sagdt fullkomligt ansvarslost.

Med samhällsvådliga strejker förstås sådana som omfatta: eld-
släckningsväsendet, kommunikationsväsendet, renhållningsväsendet, vattenledning, allmänna arbeten, belysningsväsendet, post, telegraf
o. s. v.

Ang. lagbestämmelser i fråga om samhällsfarliga arbetsstrejker
m. m.

Vådhan är känd och har föranlett bekymrade framställningar från Stockholms kommun samt ett regeringsförslag till lag i ämnet, hvilket i fjol af Första Kammaren antogs och i Andra Kammaren blott föll på en eller två röster.

De luckor i lagstiftningen, som jag här antydt, blifva dubbelt betänkliga, då förslag föreligger om en utvidgning af rösträtten, som ofantligt skulle öka den socialistiska organisationens politiska makt och inflytande och sannolikt sätta den i stånd att effektivt hindra afhjälpan af de för samhället ytterst betänkliga missförhållanden, som jag nyss skizzerat.

Ett så oerhördt förtryck, som däraf kan följa, innebär fara för vårt näringslivs undergång, hvilket vore liktydigt med hela vårt folks olycka.

Då här alltså ligger fara i dröjsmål, hade man väntat, att regeringen skulle låtit sig angeläget vara att skyndsamt inkomma med förslag till de oundgängligen nödvändiga skyddsåtgärderna för samhället, hvilket vore desto lättare som det förberedande arbetet för sådana lagförslag är undanflyttadt och färdigt.

Men i stället har blott bebadats förslag till lag om medling i arbetstvister. Utan att vilja underkänna det välmenande syftet i ett sådant förslag, vill jag dock påpeka att en medling är mer eller mindre ändamålslös, då den ena af de parter, mellan hvilka det skall medlas, är juridiskt oansvarig.

Fackföreningarnas konstituerande till juridiska personligheter synes vara en *nödvändig* förutsättning för en arbetsförmedlingslag. Ej mindre nödvändigt är, att samhällsvådliga strejker förhindras, ty så länge socialistorganisationerna ha i sin makt att därmed terrorisera samhället, ligger ett stort hinder i vägen för rättvisa uppgörelser i arbetstvister. Allt oftare ser man förekomma s. k. sympatiststrejker, hvilkas syfte uteslutande är terroristiskt.

På grund af hvad jag här anfört och då det helt visst för ett stort antal ledamöter af Riksdagen är af afgörande betydelse för deras ståndpunkt så väl till rösträttsförslaget som till en eventuell arbetsförmedlingslag att erhålla kännedom om regeringens ståndpunkt till de socialistiska öfvergreppen, anhåller jag härmed vördsamtt till hans excellens justitie- och statsministern få framställa följande frågor:

1:o Har den nuvarande regeringen för afsikt att vid innevarande riksdag förnya den framställning, som Kungl. Maj:t gjort till fjolårets Riksdag i nådig proposition n:o 98 angående straffbestämmelser för samhällsfarliga strejker?

2:o Ämnar regeringen, i hvad på den ankommer, vidtaga åtgärder, som hos oss liksom i England göra fackföreningar till juridiska personer?

(Forts.)

Ang. lagbestämmelser i fråga om samhällsfarliga arbetsstrejker
m. m.
(Forts.)

Hans excellens herr statsministern Staff: Till besvarande af de spörsmål, som herr Lithander till mig framställt, tillåter jag mig nämna följande.

Årets trontal innehåller bland annat, att Kungl. Maj:t åt den viktiga frågan om ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare ägnar omsorgsfullt öfvervägande, men att frågan, som kräfver en ytterst noggran förberedelse, ej kan af Kungl. Maj:t upptagas vid denna riksdag.

Vid beredande af frågan om ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare öfverväger regeringen äfven det därmed i samband stående ämnet om straffbestämmelser mot samhällsfarliga strejker.

Jämväl spörsmålet, huruvida fackföreningar böra göras till juridiska personer, framställer sig gifvetvis i samband med sagda hufvudfråga och är följaktligen äfven under behörig pröfning.

Herr Lithander: Jag ber att få betyga hans excellens min tacksamhet för hans välvilja att redan nu besvara de af mig framställda frågorna. Jag nästan väntade mig den invändningen, att i trontalet endast en del af arbetarelagstiftningen blifvit berörd men att äfven återstoden är föremål för regeringens utredning. Det är just detta förhållande, som föranledt mig att framställa mina vördsamma frågor till hans excellens statsministern. Ty just för de två ytterst viktiga saker, som jag framhållit i mina frågor, är ingen väntan behöflig. Det är nästan oförklarligt, att dessa saker blifvit undanskjutna, oaktadt den lag, hvars förnyade framläggande jag antydt såsom behöfligt, redan finnes färdig, pröfvad af högsta domstolen, sådan som Kungl. Maj:t föreslog den i fjol. Den befanns dock så pass värd Riksdagens uppmärksamhet, att det var blott en röst, som brast, för att den i detta ögonblick skulle hafva varit lag. Likaledes är, såsom bekant, ett förberedande arbete gjordt för fackföreningarnas organiserande såsom juridiska personer. Det är för resten tydligt för hvar och en att med god vilja skulle det, som fattas i denna utredning, ingalunda behöfva föranleda något uppskof på obestämd tid med så ofantligt viktiga frågor, som dessa äro. En annan anledning, hvarför jag framställde mina frågor, är den, att en lag om medling i arbetstvister är illusorisk, för så vidt man icke samtidigt sörjer för att äfven de parter, som nu äro oansvariga, blifva juridiska personer och således få ansvar. För alla praktiska män, som här stå, bör det vara alldeles tydligt och klart, att blott och bart en lag om medling i arbetstvister har ingen betydelse till förmån för arbetsgifvarna, ty när en förmedling nu föreligger, så slutar den alltid och måste alltid, då förhandlingarna försiggå mellan en ansvarig och en icke ansvarig part, sluta så, att den ansvarige måste gifva något efter. Så snart en sak är uppgjord, blir det ny strejk med nya förhandlingar, som åter sluta med en liten eftergift åt fackföreningen. Och så fortgår det, till dess allt är efterskönt från arbetsgifvarens sida, som finnes att gifva.

Således, om man har någon uppriktig mening med att en lag om medling i arbetstvister skall hafva den ringaste betydelse, måste hela den dithörande lagstiftningen vara färdig på en gång. Jag hoppas, att vid närmare begrundande hans excellens statsministern och regeringens öfriga ledamöter skola finna detta riktigt och att de äfven skola komma till den öfvertygelsen att omsorgen om landets framtid och omtanken om landets näringslif kräfva, att de hinder, som i detta afseende ligga i vägen för landets lyckliga utveckling, blifva föremål för regeringens allvarligaste uppmärksamhet och skyndsamma handläggning. Jag ber att till hans excellens statsministern få framföra denna min och många tusendens önskan och förhoppning.

Ang. lagbestämmelser i fråga om samhällsfarliga arbetsstrejker m. m.

(Forts.)

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
